

Stockholm den 23 december 2020

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

Mål nr T 6610-20, Evald Hellgren ./ Statens genom Justitiekanslern, angående skadestånd

Evald Hellgren kompletterar härmed sitt tidigare ingivna överklagande enligt följande. Denna skrift ersätter den tidigare ingivna.

1 VAD MÅLET HANDLAR OM

- 1.1 Evald Hellgren var först i Sverige med att utveckla en fälla för levandefångst av vildsvin, som fick namnet Sinkabirum.
- 1.2 Efter att en modell av Sinkabirum i juli 2007 hade typgodkänts av Naturvårdsverket under beteckningen L 112 kom fällan att bli mycket populär, inte minst bland lantbrukare.
- 1.3 Den stora efterfrågan gjorde att Evald Hellgren under åren 2007–2012 kunde sälja 960 exemplar av fällan till ett försäljningsvärde om drygt fyra miljoner kronor.
- 1.4 Efter att flera nya typer av vildsvinsfällor utvecklats av andra tillverkare beslutade Naturvårdsverket att ta fram särskilda föreskrifter för typgodkännande av sådana fångstredskap. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) fick då i uppdrag att utföra en studie som kunde utgöra underlag för arbetet med föreskrifterna.
- 1.5 SVA redovisade sina slutsatser i en rapport, som avgavs i februari 2011. Av rapporten framgick att totalt tolv vildsvin hade fångats i

Sinkabirum L 112 och obducerats. Det fanns inga synliga skador på de fångade vildsvinen, men vid obduktionen noterades lindriga skador hos fyra av vildsvinen samt förekomst av stressindikator. SVA rekommenderade att fällan skulle godkännas under förutsättning att ventilation och utstickande bultar åtgärdades. I rapporten angav SVA samtidigt att provstorleken var i minsta laget och att studien endast gav en indikation på hur de fångstredskap som utvärderats påverkade infångade vildsvin.

- 1.6 Tre veckor efter det att SVA avgett sin slutrapport ansökte Evald Hellgren hos Naturvårdsverket om tillstånd att få ändra konstruktionen i enlighet med SVA:s rekommendationer, något som tillåtits tidigare av myndigheten. Först efter femton månader svarade Naturvårdsverket att myndigheten inte ansåg att ändringar fick göras i befintligt typgodkännande.
- 1.7 I november 2012 – det vill säga nästan två år efter att SVA hade avgett sin rapport – informerade Naturvårdsverket istället Evald Hellgren om att myndigheten övervägde att återkalla typgodkännandet för Sinkabirum L 112. Detta med hänvisning till SVA:s utvärdering i slutrapporten.
- 1.8 Naturvårdsverket gav Jordbruksverket möjlighet att yttra sig över frågan om återkallelse genom ett e-postmeddelande till myndigheten den 13 december 2012:

Från: [REDACTED]
Skickat: den 13 december 2012 09:54
Till: [REDACTED]
Kopia: [REDACTED]
Ämne: Beslut om återkallande - för synpunkter

Hej [REDACTED].

Vi överväger att återkalla ett tidigare beslut om typgodkännande av tvingande säkerhetsskäl. Har ni några synpunkter på detta? I sådana behöver vi dessa så snart som möjligt. Återkom gärna under dagen. Det kanske skulle vara bra med en gemensam kommunikationsinsats kring detta också?

Jag bifogar vårt utkast till beslut.

Hälsningar [REDACTED]

[REDACTED]
Handläggare viltförvaltning

- 1.9 Jordbruksverket inkom med ett formellt yttrande i januari 2013. Jordbruksverket anförde att uppgifterna i SVA:s rapport gjorde att fällans ventilation kunde ifrågasättas, och rekommenderade därför att denna fråga utreddes ytterligare innan ett eventuellt beslut om återkallande meddelades.
- 1.10 Naturvårdsverket vidtog dock inte några ytterligare utredningsåtgärder. I februari 2013 beslutade Naturvårdsverket i stället att återkalla typgodkännandet för Sinkabirum L 112 med hänvisning till uppgifterna i SVA:s rapport. Enligt Naturvårdsverket visade rapporten att fällan utsatte infångade vildsvin för onödigt lidande och att det därför förelåg tvingande säkerhetsskäl för ett återkallande. Naturvårdsverket förordnade samtidigt om att återkallelsebeslutet skulle gälla utan hinder av att det inte hade vunnit laga kraft. Någon motivering till varför beslutet behövde verkställas omedelbart lämnades inte.
- 1.11 Naturvårdsverkets beslut innebar att det omedelbart blev olagligt att använda fällan och försäljningen upphörde därför helt. Samtidigt medförde beslutet att de hundratals personer som köpt fällan och

fortsatte att använda den riskerade att åtalas för jaktbrott, vilket också kom att ske (se rättsfallet NJA 2016 s. 649).

- 1.12 Evald Hellgren överklagade Naturvårdsverkets återkallelsebeslut till förvaltningsrätten, som först avslog hans begäran om inhibition utan motivering och sedan avslog överklagandet i sak. Förvaltningsrätten anförde i huvudsak samma skäl för sitt avgörande som Naturvårdsverket hade gjort i sitt beslut.
- 1.13 Sedan Evald Hellgren överklagat förvaltningsrättens dom till kammarrätten beslutade kammarrätten i december 2014 att upphäva förvaltningsrättens dom och Naturvårdsverkets beslut. Enligt kammarrätten hade det saknats fog för beslutet att återkalla typgodkännandet.
- 1.14 Det felaktiga återkallelsebeslutet gällde under nästan två års tid och hindrade Evald Hellgren från att sälja Sinkabirum L 112. Han begärde därför skadestånd av staten och gjorde gällande att Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens beslut att omedelbart återkalla typgodkännandet för fällan utgjorde fel och försummelse vid myndighetsutövning på det sätt som avses i 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen (1972:207).
- 1.15 Sedan Justitiekanslern avslagit Evald Hellgrens ansökan om skadestånd väckte han talan mot staten vid allmän domstol. Hans begäran om skadestånd har därefter ogillats av såväl tingsrätten som hovrätten.
- 1.16 Gemensamt för Justitiekanslerns samt underrätternas bedömningar av statens skadeståndsansvar är att avgörande vikt har fästs vid att Naturvårdsverket och förvaltningsrätten har ansetts haft ett visst bedömningsutrymme vid sitt beslutsfattande.

1.17 Sådana andra faktorer som är typiska för oaktsamhetsbedömningar i allmänhet förefaller inte ha beaktats av Justitiekanslern eller av underrätterna, trots att Evald Hellgren har åberopat dem. Till dessa faktorer hör risken för att Evald Hellgren skulle orsakas skada genom beslutet, den potentiella skadans storlek och Naturvårdsverkets möjlighet att förekomma skadan genom andra handlingsalternativ.

2 YRKANDEN

2.1 Evald Hellgren yrkar att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, ska förplikta staten att till honom betala 670 996 kronor eller det lägre belopp som domstolen bedömer skäligt tillsammans med ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker.

2.2 Vidare yrkar Evald Hellgren att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, ska befria honom från att ersätta statens rättegångskostnader i tingsrätten och i hovrätten samt förplikta staten att ersätta hans rättegångskostnader där.

2.3 Slutligen yrkar Evald Hellgren ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen med ett belopp som kommer att anges senare.

3 SAMMANFATTNING AV GRUNDERNA FÖR PREJUDIKATDISPENS

3.1 Den prejudikatfråga som det här målet aktualiserar är vilka omständigheter som typiskt sett ska beaktas vid den helhetsbedömning som ska ske av om en myndighet har gjort sig skyldig till skadeståndsgrundande fel eller försummelse enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen.

- 3.2 Efter framförallt Högsta domstolens avgörande i rättsfallet ”Kezban” NJA 2013 s. 842 har det uppstått oklarhet rörande hur oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska utföras då det ska avgöras om ett felaktigt beslut av en domstol eller annan myndighet ska leda till skadeståndsansvar för staten.
- 3.3 I ”Kezban” klargjorde Högsta domstolen att fel eller försummelse i den mening som avses i 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen kan föreligga även utan att rättstillämpningen isolerat sett framstår som uppenbart oriktig. Högsta domstolen förklarade samtidigt att frågan om fel och försummelse – med vilket avses oaktsamhet – i stället ska avgöras genom en helhetsbedömning, där en domstols skyldighet att motivera sitt ställningstagande är av särskild betydelse (se p. 34 i rättsfallet).
- 3.4 Högsta domstolens avgörande i ”Kezban” har i den juridiska litteraturen uppfattats som en skärpning av statens skadeståndsansvar och att oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska göras på ett något annorlunda sätt än tidigare (se tingsrättens dom s. 12, samt Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen, Juno den 1 maj 2020, kommentaren till 3 kap. 2 §).
- 3.5 Även om ”Kezban” signalerar en nyansering av praxis framstår det som oklart vilka faktorer som typiskt sett ska beaktas vid den helhetsbedömning som, enligt Högsta domstolen, ska vara avgörande för frågan om det allmänna har ådragit sig skadeståndsansvar vid påståenden om att ett felaktigt beslut från en myndighet har lett till skada.
- 3.6 I brist på vägledning har Justitiekanslern i sin frivilliga skadereglering – och som företrädare för staten i allmän domstol – intagit ståndpunkten att staten kan bli skadeståndsskyldig för så kallade

beslutsskador endast om myndigheten helt har förbisett en bestämmelse eller har gjort en uppenbar felbedömning av den (jfr Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen, Juno den 1 maj 2020, kommentaren till 3 kap. 2 §, not 351, där det anges att "Kezban" inte förefaller ha medfört någon förändring av Justitiekanslerns praxis).

- 3.7 Den första typsituationen, förbiseendefallen, saknar betydelse i det här målet. I den andra typsituationen, tillämpningsfallen, fäster Justitiekanslern avgörande vikt vid beslutsmyndighetens materiella bedömningsutrymme. För det fall myndigheten kan anses ha haft ett inte obetydligt bedömningsutrymme – till exempel därför att tillämpningsområdet för en lagregel inte är helt klarlagt – blir staten inte ansvarig för skador som det felaktiga beslutet orsakar.
- 3.8 Förutom att en sådan mekanisk och förenklad oaktsamhetsbedömning leder till att staten endast i sällsynta undantagsfall åläggs skadeståndsansvar för felaktiga myndighetsbeslut, så avviker den även från den oaktsamhetsbedömning som i allmänhet gäller på skadeståndsrättens område. En sådan bedömning sker i allmänhet genom en avvägning mellan riskerna för skada, möjligheten att förekomma skadan, skadevållarens möjligheter att inse risken för skada och andra mothänsyn som i det enskilda fallet talar emot skadeståndsskyldighet (se Andersson, Ansvarsproblem i skadeståndsrätten, Bok 1, 2013, s. 70).
- 3.9 Justitiekanslerns syn på oaktsamhetsbedömningen avviker också från vad som har uttalats i förarbetena till 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen om att den risk för skada som myndighetsutövningen ger upphov till ska tillmätas betydelse för frågan om statens skadeståndsansvar (se prop. 1972:5 s. 519 och 521 samt prop. 1998/99:42 s. 15).

- 3.10 Justitiekanslerns begränsade oaktsamhetsbedömning tillämpas varje år i ett stort antal ärenden inom ramen för den frivilliga skaderegleringen. Justitiekanslerns uppfattning om hur oaktsamhetsbedömningen ska göras förefaller också ha fått genomslag i underrettspraxis, men även i ett senare avgörande från Högsta domstolen i ett direktstämt mål (se Högsta domstolens dom den 4 september 2020 i mål nr T 5748-18).
- 3.11 Även om staten enligt skadeståndslagen inte bär något strikt ansvar för ofullkomligheter i den offentliga verksamheten är det viktigt för allmänhetens förtroende för myndigheterna att det finns praktiska och effektiva möjligheter att utkräva ansvar vid felaktig myndighetsutövning. Av samma skäl är det viktigt att den skadeståndsrättsliga bedömningen i sig framstår som nyanserad och att den tar hänsyn till alla sådana faktorer som – ur såväl ett allmänt som skadeståndsrättsligt perspektiv – kan uppfattas som relevanta.
- 3.12 Mot denna bakgrund är det av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd och prövar överklagandet.
- 3.13 Omständigheterna i det här målet gör det mycket väl lämpat för prejudikatbildning. Detta eftersom det står klart att beslutsmyndigheterna har tagit en medveten risk i form av att göra avsteg från två grundläggande rättsprinciper som har uppställts i syfte att undvika skador av precis det slag som Evald Hellgren har drabbats av. Evald Hellgren har också fört fram påståenden om att det har funnits handlingsalternativ som myndigheterna hade kunnat välja framför att omedelbart återkalla typgodkännandet och därmed undvika skadan.

4 SAMMANFATTNING AV GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

- 4.1 Naturvårdsverket och förvaltningsrätten har i ärendet om återkallelse av Evald Hellgrens typgodkännande gjort avsteg från två grundläggande rättsprinciper. Den första är principen om att ett gynnande förvaltningsbeslut inte ska kunna återkallas. Den andra är principen om att ett förvaltningsbeslut inte ska få rättsverkningar mot enskilda innan det har vunnit laga kraft.
- 4.2 Båda dessa principer har tillkommit i den enskildes rättssäkerhetsintresse och i syfte att förhindra skador av precis det slag som har uppkommit i det här målet.
- 4.3 Med hänsyn till de risker för skada som Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens beslut har medfört bör staten som utgångspunkt ha ett mycket strängt skadeståndsansvar.
- 4.4 Det bör därför ankomma på staten att visa att det i det här fallet har förelegat sådana tungt vägande intressen som gör att det objektivt sett framstår som försvarligt av myndigheterna att meddela ett direkt verkställbart beslut om återkallelse av typgodkännandet, trots att det sedan har ändrats vid en efterföljande rättslig prövning.
- 4.5 Det är uppenbart att den utredning som fanns att tillgå i återkallelseärendet objektivt sett inte gav stöd för slutsatsen att Sinkabirum L 112 utsatte infångade vildsvin för onödigt lidande. Beslutsmyndigheternas bedömningar måste ur det perspektivet bedömas som, om inte uppenbart, så i vart fall som klart felaktiga. Det har därför inte framkommit sådana tungt vägande skäl som gör att Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens återkallelsebeslut i skadeståndsrättsligt hänseende framstår som försvarligt.

- 4.6 Förutom att Naturvårdsverket hade kunnat underlåta att – med avsteg från huvudregeln att ett förvaltningsbeslut får verkställas först när det fått laga kraft – meddela ett förordnande om direkt verkställbarhet, har det i återkallelseärendet även funnits andra handlingsalternativ som myndigheten hade kunnat välja och som hade kunnat förhindra att skada uppkom.
- 4.7 De ytterligare handlingsalternativ som Naturvårdsverket hade kunnat välja var att hörsamma Jordbruksverkets anmodan om att vidare utreda fångstredskapets funktion samt att överväga att ändra det befintliga typgodkännandet i stället för att återkalla det i sin helhet.
- 4.8 Mot bakgrund av den risk för skada som har funnits i Evald Hellgrens fall kan inte heller Naturvårdsverkets underlåtenhet att överväga de angivna handlingsalternativen anses som försvarlig.
- 4.9 Vid dessa förhållanden anser Evald Hellgren att det är utrett att Naturvårdsverket och förvaltningsrätten har förfarit oaktsamt på ett sätt som gör att staten har ådragit sig skadeståndsskyldighet enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen.
- 4.10 Högsta domstolen ska därför ändra hovrättens dom och tillerkänna Evald Hellgren skadestånd i enlighet med hans yrkande.

5 UTVECKLING AV GRUNDERNA FÖR PREJUDIKAT-DISPENS

- ### **5.1 Allmänt om oaktsamhetsbedömningen på skadeståndsrättens område**
- 5.1.1 Av 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen följer att staten eller en kommun ska ersätta bland annat ren förmögenhetsskada som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Att bestämmelsen för-

utsätter vållande innebär – liksom på skadeståndsrättens område i övrigt – att det måste föreligga oaktsamhet för att skadeståndsskyldighet ska komma i fråga. (Jfr Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen, Juno den 1 maj 2020, kommentaren till 3 kap. 2 §.)

- 5.1.2 På skadeståndsrättens område görs oaktsamhetsbedömningen i allmänhet utifrån den handlingsstandard som kan slås fast utifrån lagregler och andra föreskrifter, prejudikat eller sedvänja. Om dessa rättskällor inte ger tillräcklig ledning måste domstolen i stället göra en mer fri oaktsamhetsbedömning. (Se t.ex. Hellner m.fl., Skadeståndsrätt, 10 uppl., 2018, s. 124 ff.)
- 5.1.3 Den fria oaktsamhetsbedömningen innehåller i allmänhet fyra komponenter: (1) risken för skada, (2) den potentiella skadans storlek, (3) möjligheten att förekomma skadan och (4) skadevållarens möjligheter att inse risken för skada. De tre första komponenterna hänför sig till oaktsamhetsbedömningens objektiva sida, medan den fjärde hänför sig till dess subjektiva sida. (Se t.ex. Hellner m.fl. a.a. s. 130 och Andersson, Ansvarsproblem i skadeståndsrätten, Bok 1, 2013, s. 70.)
- 5.1.4 Bedömningen av skadevållarens möjligheter att inse risken för skada, det vill säga den fjärde komponenten, är dock objektiverad i den meningen att det ska bedömas vad skadevållaren i normativt hänseende *borde ha insett* om risken för skada (se Andersson a.a. s. 72).
- 5.1.5 Oaktsamhetsbedömningen anses i praktiken vara en avvägningsnorm, där risken för skada och skadans potentiella storlek – det vill säga faran – vägs mot vad skadevållaren borde ha insett om faran och andra mothänsyn som i det enskilda fallet talar mot att ålägga

skadevällaren skadeståndsskyldighet (se Andersson a.a. s. 63 och 69).

5.1.6 Vid denna bedömning råder det en relation mellan faran och eventuella mothänsyn på så sätt att större fara kräver starkare mothänsyn på skadevällarens sida för att ett visst handlande inte ska bedömas som oaktsamt (se Andersson a.a. s. 70 och 95).

5.1.7 Som en allmän utgångspunkt gäller också att oaktsamhetsbedömningen ska göras i ljuset av att skadeståndsrätten i hög grad handlar om riskfördelning, i den meningen att det ska avgöras vem av skadevällaren och den skadelidande som står närmast att bära risken för en viss fara (se Andersson a.a. s. 85 och 98 f.).

5.2 I praktiken är det mycket svårt för en skadelidande att få skadestånd av det allmänna vid felaktiga myndighetsbeslut

5.2.1 Vid oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska större avseende fästas vid objektiva faktorer i bedömningen än subjektiva. Det har därför ansetts att bedömningen ska göras med utgångspunkt i vad den enskilde har kunnat förvänta sig av myndighetsutövningen och inte utifrån vad som i det enskilda fallet kan ha varit förklaringen till felet – till exempel bristande erfarenhet hos en enskild tjänsteman. (Se prop. 1989/90:42 s. 15 och rättsfallet ”Kezban” NJA 2013 s. 842 p. 32 och 34.)

5.2.2 Med den skillnaden att bedömningen ska vara inriktad på objektiva faktorer har det alltså förutsatts att oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen i hög grad ska göras enligt de principer som gäller på skadeståndsrättens område i övrigt (se prop. 1989/90:42 s. 13). Trots detta gör Justitiekanslern i allmänhet inte

några mer nyanserade bedömningar där till exempel risker vägs mot olika typer av mothänsyn.

- 5.2.3 En förklaring till detta förefaller vara en övertolkning av vissa uttalanden i lagförarbeten och i äldre praxis från Högsta domstolen i fråga om att det krävs uppenbart oriktiga bedömningar eller rena förbiseenden av en domstol eller annan myndighet för att staten ska kunna åläggas skadeståndsskyldighet (se prop. 1972:5 s. 518 och rättsfallen NJA 1994 s. 194 och NJA 1994 s. 654).
- 5.2.4 Oaktsamhetsbedömningen har då i hög grad kommit att inrikta sig på om domstolen eller myndigheten har haft någon form av bedömningsutrymme vid sitt beslutsfattande. Om svaret på den frågan har varit ja har skadeståndsskyldighet för staten i princip varit utesluten. (Jfr till exempel rättsfallet NJA 2010 s. 27.) Att ett visst bedömningsutrymme i princip utesluter skadeståndsskyldighet för staten är också Justitiekanslerns hållning, såväl i den frivilliga skaderegleringen som i detta mål.
- 5.2.5 Sammanfattningsvis avviker Justitiekanslerns oaktsamhetsbedömning vid påståenden om att ett felaktigt myndighetsbeslut har lett till skada alltså i hög grad från den som gäller på skadeståndsrättens område i övrigt, som i allmänhet sker genom en avvägning mellan riskerna för skada, möjligheten att undvika skadan, vad skadevällaren borde ha insett om risken för skada och eventuella mothänsyn i det enskilda fallet.
- 5.2.6 Justitiekanslerns oaktsamhetsbedömning avviker också från vad som har uttalats i förarbetena till 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen om att den risk för skada som myndighetsutövningen ger upphov till ska tillmätas betydelse för frågan om statens skadeståndsansvar (se prop. 1972:5 s. 519 och 521 samt prop. 1998/99:42 s. 15).

5.2.7 Den något mekaniska oaktsamhetsbedömningen vid påståenden om att ett felaktigt beslut av en domstol eller annan myndighet har lett till skada innebär att det är mycket svårt för enskilda att få skadestånd av staten i en sådan situation. Detta innebär också att det i de flesta fall är den enskilde som får stå hela risken för ofullkomligheter i rättstillämpningen. Det här målet är ett tydligt exempel på detta.

5.3 Rättsläget har på senare tid uppfattats som mer oklart

5.3.1 I början av 2010-talet meddelade Högsta domstolen två avgöranden som kan uppfattas som en skärpning av statens skadeståndsansvar vid påstått oriktig rättstillämpning eller bevisvärdering av en domstol eller annan myndighet. Det första är rättsfallet NJA 2011 s. 411 och det andra är rättsfallet "Kezban" NJA 2013 s. 842.

5.3.2 Att dessa rättsfall kan uppfattas som en skärpning av skadeståndsansvaret beror på att Högsta domstolen i fallen har gett uttryck för en mer allsidig oaktsamhetsbedömning, som fokuserar på även andra faktorer utöver om den rent materiella bedömningen isolerat sett framstår som uppenbart oriktig. Samtidigt saknas det vägledande avgöranden som klargör vilka faktorer den mer allsidiga bedömningen ska innehålla och hur den ska struktureras, varför rättsläget i den meningen framstår som oklart.

5.3.3 I NJA 2011 s. 411 ålade Högsta domstolen staten skadeståndsansvar efter att en hovrätt hade försatt en person i konkurs på grund av en icke laga kraftvunnen skattefordran. Detta med hänvisning till att rättstillämpningen gällde ett ingripande beslut, att den klart avvek från vad som gällde för prövningen och dessutom fick direkt betydelse för utgången (se p. 14 i rättsfallet).

- 5.3.4 I ”Kezban” ålade Högsta domstolen staten skadeståndsansvar efter att en mark- och miljödomstol felaktigt hade ålagt ett bolag miljöstraffavgift. I rättsfallet uttalade Högsta domstolen att utgångspunkten fortfarande är att det endast är uppenbart oriktig rättstillämpning som kan leda till skadeståndsansvar för staten vid materiella felbedömningar, men att en *helhetsbedömning* måste göras. Vidare uttalade Högsta domstolen att det vid helhetsbedömningen kan beaktas bland annat om beslutsmyndigheten har uppfyllt sin skyldighet att motivera sitt ställningstagande. (Se p. 34 i rättsfallet.)
- 5.3.5 I ett särskilt tillägg till domen, som samtliga ledamöter anslöt sig till, uttalades att culpaansvar vid bedömningen av det allmännas ansvar enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen i princip inte avviker från vad som gäller på skadeståndsrättens område i övrigt. Vad gäller påståenden om att felaktig rättstillämpning av en domstol har lett till skada uttalades att oaktsamhetsbedömningen måste ta sin utgångspunkt i skälen för domstolens avgörande och att det då måste avgöras om domstolen har resonerat på ett *rimligt försvarbart sätt*. (Se p. 12 och 13 i det särskilda tillägget.)
- 5.3.6 Högsta domstolens avgöranden i NJA 2011 s. 411 och ”Kezban” har i den juridiska litteraturen uppfattats som en skärpning av statens skadeståndsansvar och att oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska göras på ett något annorlunda sätt än tidigare (se Bengtsson m.fl., Skadeståndslagen, Juno den 1 maj 2020, kommentaren till 3 kap. 2 §).
- 5.3.7 Samtidigt har det uppkommit frågor om vilka faktorer som ska beaktas i helhetsbedömningen och vad som avses med att en domstol ska ha resonerat på ett rimligt försvarbart sätt. Mot denna bakgrund har det också ifrågasatts om Högsta domstolens äldre

praxis på området fortfarande har något prejudikatvärde. Rättsläget har därför sammantaget bedömts som oklart. (Se Bengtsson a.a.)

- 5.3.8 Efter att tingsrätten meddelat sin dom i det här målet har Högsta domstolen också meddelat sin dom den 4 september 2020 i mål nr T 5748-18, som även den rörde påståenden om att oriktig rättstillämpning av en domstol hade lett till skada. I det målet slog Högsta domstolen fast – med hänvisning till rättspraxis före 2011 och 2013 års avgöranden – att det endast är rena förbiseenden av en bestämmelse eller uppenbart oriktiga bedömningar som kan grunda skadeståndsansvar för staten.
- 5.3.9 Det sistnämnda målet var direktstämt i Högsta domstolen och avgörandets prejudikatvärde framstår därför som mer osäkert. Oavsett detta har Justitiekanslern i det här målet hänvisat till avgörandet som om det utgjorde ett nytt prejudikat som befäster det rättsläge som gällde före avgörandena NJA 2011 s. 411 och ”Kezban”. Samma bedömning gjorde Svea hovrätt i sin dom den 24 september 2020 i mål nr T 6805-19 (se s. 5 i domen, [bilaga 1](#)).
- 5.3.10 Att rättsläget på det här området är oklart illustreras också av det förhållandet att såväl tingsrätten som hovrätten i det här målet förefaller ha haft svårigheter att slå fast hur oaktsamhetsbedömningen ska struktureras. Båda domstolarna har bedömt de omständigheter som Evald Hellgren har åberopat till stöd för att staten har varit oaktsam var för sig och då kommit fram till att ingen av omständigheterna kan grunda skadeståndsansvar för staten.
- 5.3.11 Samtidigt har domstolarna avslutat sina domskäl med ett förbehåll om att omständigheterna inte heller vid en helhetsbedömning leder till slutsatsen att staten har ådragit sig skadeståndsansvar. Vilka

faktorer som har beaktats inom ramen för den angivna helhetsbedömningen framgår dock inte.

5.3.12 Sammanfattningsvis menar Evald Hellgren att det är tydligt att rättsläget rörande hur oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska utföras är oklart.

5.4 Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar frågan om hur oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska utföras

5.4.1 Justitiekanslern har i uppdrag att på frivillig väg reglera vissa skadeståndsanspråk som riktas mot staten, bland annat sådana som grundar sig på ett påstående om felaktiga myndighetsbeslut (se 3 § första stycket 2 i förordningen [1995:1301] om handläggning av skadeståndsanspråk). Justitiekanslern avgör ett stort antal sådana ärenden varje år och dess praxis tillmäts ofta betydelse även i domstol. Justitiekanslern företräder även staten i allmän domstol när talan väcks om skadestånd.

5.4.2 Justitiekanslern har i brist på vägledning om vad som ska beaktas vid den helhetsbedömning som Högsta domstolen slog fast i rättsfallet "Kezban" vidhållit en tidigare uppfattning om att det allmänna i praktiken endast kan bli skadeståndsskyldig om en myndighet helt förbisett en föreskrift eller tillämpat den på ett uppenbart felaktigt sätt. I det senare avseendet går staten i allmänhet fri från skadeståndsskyldighet så snart det funnits ett materiellt bedömningsutrymme.

5.4.3 Justitiekanslern har således i praktiken reducerat oaktsamhetsbedömningen till en fråga om beslutsmyndigheten haft ett bedömnings-

utrymme. Om svaret på den frågan är ja, går staten alltså fri från skadeståndsskyldighet.

- 5.4.4 Den begränsade och för staten mycket förmånliga oaktsamhetsbedömning som Justitiekanslern gör i sin frivilliga skadereglering innefattar i allmänhet varken någon helhetsbedömning eller hänsynstagande till sådana omständigheter som bör beaktas vid en oaktsamhetsbedömning, det vill säga risken för skada, skadans storlek, beslutsmyndighetens möjlighet att undvika skadan genom andra handlingsalternativ m.m.
- 5.4.5 Som framgått av såväl tingsrättens som hovrättens avgöranden i förevarande mål har Justitiekanslerns rättsuppfattning fått visst genomslag i underrättspraxis. Konsekvensen av denna rättsuppfattning är att det i annat än mycket sällsynta fall är de enskilda medborgarna som får stå den ekonomiska risken för skada vid fel och brister i den offentliga verksamheten.
- 5.4.6 Det är viktigt för allmänhetens förtroende för myndigheterna att staten kan hållas ansvarig för fel eller försummelse vid myndighetsutövning och att denna möjlighet framstår som praktisk och effektiv, inte teoretisk och illusorisk. Det är också viktigt att oaktsamhetsbedömningen tar hänsyn till sådana faktorer som ur såväl ett allmänt som skadeståndsrättsligt perspektiv framstår som relevanta.
- 5.4.7 Mot denna bakgrund är det av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet och klargör hur oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen ska utföras.

5.5 Det aktuella målet är väl lämpat för att klargöra hur oaktsamhetsbedömningen ska utföras

- 5.5.1 Enligt Evald Hellgren är det här målet särskilt lämpat för att klargöra rättsläget beträffande vilka faktorer som typiskt sett ska beaktas vid oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen och hur bedömningen ska struktureras.
- 5.5.2 Detta eftersom beslutsmyndigheterna i hans fall har gjort avsteg från två grundläggande rättssäkerhetsprinciper som har uppställts i syfte att förhindra skador av precis det slag som Evald Hellgren har drabbats av. I den meningen får återkallelsebeslutet anses som ett medvetet risktagande, vilket är en omständighet som normalt sett ska tillmätas betydelse vid en oaktsamhetsbedömning.
- 5.5.3 Vidare har Evald Hellgren fört fram påståenden om ett antal handlingsalternativ som i vart fall Naturvårdsverket hade kunnat överväga och som hade kunnat förhindra att skada inträffade samtidigt som de motstående allmänna intressena hade kunnat tillvaratas. Även detta är omständigheter som i allmänhet brukar tillmätas betydelse vid oaktsamhetsbedömningar.
- 5.5.4 Målet ger därför Högsta domstolen stort utrymme att klargöra hur ovannämnda faktorer påverkar oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen och hur denna bedömning förhåller sig till den oaktsamhetsbedömning som gäller på skadeståndsrättens område i övrigt.

6 UTVECKLING AV GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

6.1 Hovrätten borde ha gjort en mer nyanserad oaktsamhetsbedömning

- 6.1.1 Evald Hellgren kan konstatera att hovrätten i den överklagade domen har gjort en oaktsamhetsbedömning som helt bortser från att beslutsmyndigheterna i hans fall har gjort avsteg från två centrala rättsprinciper som har tillkommit i syfte att undvika skada av precis det slag som Evald Hellgren har drabbats av. I stället har hovrätten uteslutande fokuserat på vilket teoretiskt bedömningsutrymme som Naturvårdsverket och förvaltningsrätten har haft då myndigheterna tog ställning till om det fanns skäl för att omedelbart återkalla typgodkännandet för Sinkabirum L 112.
- 6.1.2 Hovrättens oaktsamhetsbedömning påminner visserligen om den bedömning som kommer till uttryck i äldre praxis från Högsta domstolen – kanske framförallt NJA 2010 s. 27 – men avviker samtidigt på ett betydande sätt från hur oaktsamhetsbedömningar i allmänhet brukar göras på skadeståndsrättens område. Den avviker också från den syn på oaktsamhetsbedömningen som kommer till uttryck i förarbetena till 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen, där det förutsätts att bland annat risken för skada vid myndighetsutövningen ska beaktas vid bedömningen (se prop. 1972:5 s. 519 och 521 samt prop. 1998/99:42 s. 15).
- 6.1.3 Konsekvensen av att hovrätten uteslutande har fäst avseende vid beslutsmyndigheternas bedömningsutrymme är att Evald Hellgren i praktiken har fått stå hela risken för eventuella oklarheter i rättsläget. Han har också fått stå hela risken för att Naturvårdsverket respektive förvaltningsrätten – på eget initiativ – har förenat beslutet med ett förordnande om direkt verkställbarhet.

- 6.1.4 Ewald Hellgren anser att hovrätten borde ha gjort en mer allsidig och nyanserad oaktsamhetsbedömning som i högre grad ligger i linje med den bedömning som i allmänhet brukar göras på skadeståndsrättens område och som kommer till uttryck i förarbetena till 3 kap. 2 § skadeståndslagen.
- 6.1.5 Eftersom oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen som utgångspunkt ska vara objektiverad borde bedömningen i det här fallet i hög grad ha gjorts i form av en avvägning mellan framförallt de objektiva faktorer som Ewald Hellgren har redogjort för i avsnitt 5.1, det vill säga (1) risken för skada, (2) den potentiella skadans storlek och (3) myndigheternas möjligheter att undvika skadan och de mothänsyn som funnits i det enskilda fallet.
- 6.1.6 Hovrätten borde alltså ha börjat med att ta ställning till vilken risk för skada Naturvårdsverket och förvaltningsrättens beslut gav upphov till (komponent 1 och 2). Detta för att kunna ta ställning till vad Ewald Hellgren har kunnat förvänta sig av myndighetsutövningen i det enskilda fallet.
- 6.1.7 Därefter skulle domstolen ha identifierat om det funnits några åtgärder som Naturvårdsverket hade kunnat överväga och som hade gjort att myndigheten hade kunnat undvika skadan (komponent 3).
- 6.1.8 Hovrätten borde sedan ha identifierat vilka eventuella mothänsyn som i det enskilda fallet gör sig gällande och som talar emot att staten i det här fallet bör åläggas skadeståndsskyldighet.
- 6.1.9 Frågan om statens skadeståndsansvar borde sedan slutligen ha avgjorts genom en samlad avvägning mellan den risk för skada som beslutet att omedelbart återkalla typgodkännandet gav upphov till,

vilka handlingsalternativ som funnits och de mothänsyn som skulle kunna göra att beslutet ändå kan framstå som försvarligt.

6.2 Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens beslut har medfört en påtaglig risk för betydande skada för Evald Hellgren (komponent 1 och 2)

6.2.1 När det gäller frågan om vilken risk för skada som Naturvårdsverkets beslut respektive förvaltningsrättens dom har gett upphov till kan Evald Hellgren konstatera att myndigheterna i hans fall har gjort avsteg från inte bara en utan två grundläggande rättsprinciper som har uppställts i den enskildes rättssäkerhetsintresse.

6.2.2 Den första är principen om gynnande förvaltningsbesluts negativa rättskraft, som innebär att sådana beslut som huvudregel inte kan upphävas. Den andra är principen om att ett beslut från en myndighet inte ska få rättsverkan mot den enskilde innan det har vunnit laga kraft.

6.2.3 Principen om att ett avgörande inte ska få rättsverkan innan det har vunnit laga kraft får anses ha tillkommit i syfte att möjliggöra en överprövning av ett avgörande innan det får faktiska konsekvenser för den enskilde. Den beslutsmyndighet som väljer att låta ett beslut gälla omedelbart tar därför en medveten risk i den meningen att beslutet senare kan komma att ändras och att den enskilde i så fall drabbas av skada som annars inte skulle ha inträffat.

6.2.4 Risken för skada får anses vara ännu mer påtaglig i en situation då en myndighet väljer att interimistiskt återkalla ett gynnande förvaltningsbeslut. Detta eftersom principen om negativ rättskraft har tillkommit just i syfte att skydda den enskilde mot skador och rättsförluster som kan uppkomma till följd av att denne har inrättat sig

efter beslutet (se rättsutlåtande av Wiweka Warnling Conradsson, tingsrättens aktbilaga 69).

- 6.2.5 I målet är det också utrett att beslutet att interimistiskt återkalla typgodkännandet för Sinkabirum L 112 fick allvarliga följder för Evald Hellgren i form av att fällan omedelbart blev osäljbar, samt att de närmare tusen kunder som redan hade köpt fällan riskerade att dömas för jaktbrott om de fortsatte att använda den.
- 6.2.6 Sammantaget får det anses stå klart att Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens beslut att omedelbart återkalla typgodkännandet för Sinkabirum L 112 medförde en påtaglig risk för betydande skador för Evald Hellgren. Han har därför kunnat förvänta sig att återkallelsebeslutet skulle meddelas först efter en mycket noggrann prövning.
- 6.2.7 Mot denna bakgrund bör staten i det här fallet ha ett mycket strängt skadeståndsansvar. Det bör därför krävas mothänsyn av särskild tyngd för att beslutet att omedelbart återkalla typgodkännande ändå ska anses som försvarligt och att staten därigenom ska kunna undgå skadeståndsskyldighet.
- 6.2.8 Att statens skadeståndsansvar i den här situationen bör vara strängt får anses ligga i linje med vad som på civilrättens område gäller i fråga om att en part som söker verkställighet av ett avgörande som inte fått laga kraft också blir strikt skadeståndsansvarig för den skada som motparten orsakas, om avgörandet ändras vid en efterföljande rättslig prövning (se 17 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken jämförd med 3 kap. 22 § tredje stycket utsökningsbalken; jfr även rättsfallet ”Multitotal” NJA 2017 s. 9 p. 11–18).
- 6.2.9 Det ligger också i linje med vad som har anförts i förarbetena till 3 kap. 2 § skadeståndslagen i fråga om det allmänna bör ha ett

strängt skadeståndsansvar i en situation då till exempel ett offentlig-rättsligt föreläggande mot en enskild i efterhand visar sig vara felaktigt (se prop. 1972:5 s. 521).

- 6.2.10 Ett strängt skadeståndsansvar skulle slutligen verka handlingsdirigerande på så sätt att beslutsmyndigheten – innan ett förordnande om direkt verkställbarhet meddelas – noggrant måste överväga vilka skäl som finns för förordnandet och sannolikheten för att beslutet kan komma att ändras vid en efterföljande rättslig prövning.
- 6.2.11 **Det har funnits handlingsalternativ som Naturvårdsverket hade kunnat överväga och som hade undvikit skadan (komponent 3)**
- 6.2.12 Vid sidan av att beslutsmyndigheterna hade kunnat undvika skadan genom att underlåta att meddela ett förordnande om omedelbar verkställighet anser Evald Hellgren att det även har funnits andra handlingsalternativ – som i vart fall Naturvårdsverket hade kunnat överväga – och som hade kunnat förhindra att skada uppkom. Även dessa omständigheter borde hovrätten ha beaktat inom ramen för den mer allsidiga oaktsamhetsbedömning som Evald Hellgren menar måste göras i det här målet.
- 6.2.13 *För det första* hade Naturvårdsverket kunnat hörsamma Jordbruksverket anmodan om att fällans funktion skulle utredas ytterligare innan ett eventuellt beslut om återkallelse fattades. Sådana ytterligare utredningsåtgärder hade lett till ett mer robust beslutsunderlag, som i sin tur hade minskat risken för en materiell felbedömning av återkallelsefrågan. Att Naturvårdsverket underlät att hörsamma Jordbruksverkets anmodan måste därför betraktas som en omständighet inom ramen för den allsidiga oaktsamhetsbedömning som ska göras i detta mål.

- 6.2.14 *För det andra* är det ostridigt att Naturvårdsverket tidigare hade godkänt en ändring av typgodkännandet för Sinkabirum L 112, utan att ett nytt ärende med nya tester då hade behövt göras. Enligt Evald Hellgren visar utredningen i målet också att de ändringar av konstruktionen som Naturvårdsverket ansåg behövde göras var av ett sådant slag att konstruktionen – enligt de föreskrifter som verket tog fram utifrån SVA:s rapport – inte skulle behöva prövas på nytt för att kunna typgodkännas.
- 6.2.15 Evald Hellgren menar att Naturvårdsverket hade kunnat tillgodose eventuella djurskyddshänsyn på ett betydligt mindre ingripande sätt än att genom omedelbart återkalla typgodkännandet för fällan.
- 6.3 Vid bedömningen av vilka mothänsyn som har funnits i det enskilda fallet måste det fästas särskilt avseende vid vilka intressen som har motiverat det interimistiska beslutet**
- 6.3.1 Som Evald Hellgren har anfört ovan måste riskerna med Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens beslut att omedelbart återkalla typgodkännandet för Sinkabirum L 112 – liksom de handlingsalternativ som har funnits för att undvika skadan – vägas mot sådana omständigheter som talar mot att staten i det här fallet ska åläggas skadeståndsansvar.
- 6.3.2 I p.11 i det särskilda tillägget till ”Kezban” NJA 2013 s. 842 uttalas att det i situationer då ett felaktigt beslut påstås ha lett till skada måste beaktas bland annat om beslutsbedömningen avser ett område med klara regler och lätt konstaterbart rättsläge eller ett område där rättsläget är oklart eller frågorna är vanskliga eller kräver mer eller mindre omfattande skönsmässiga avvägningar.

- 6.3.3 Evald Hellgren menar dock att dessa faktorer i det här fallet bör ges en underordnad betydelse och att oaktsamhetsbedömningen i stället måste göras i ljuset av att beslutsmyndigheterna självmant har låtit återkallelsebeslutet gälla utan hinder av att det inte hade vunnit laga kraft. Skälen för detta är följande.
- 6.3.4 Som Evald Hellgren har redogjort för i det föregående har principen om att ett avgörande inte ska få rättsverkan innan det har vunnit laga kraft tillkommit i syfte att möjliggöra en överprövning av ett ärende och för att de sak- eller rättsfrågor som ärendet aktualiserar ska bli allsidigt belysta innan avgörandet får faktiska konsekvenser för den enskilde.
- 6.3.5 I en situation då en beslutsmyndighet självmant förordnar om att ett avgörande ska gälla innan en överprövning har kommit till stånd framstår det inte som rimligt att staten i efterhand ska kunna freda sig från skadeståndsansvar enbart med hänvisning till oklarheter i rättsläget eller att sak- och rättsfrågor har varit svårbedömda. Att utgången i ett visst mål eller ärende inte framstår som självklar får i en sådan situation snarast betraktas som ett argument för att det är oaktsamt av myndigheten att förordna om omedelbar verkställighet (jfr prop. 1980/81:42 s. 240, där det anges att en domstol som överväger ett förordnande om direkt verkställbarhet av ett avgörande i ett tvistemål särskilt ska beakta risken för att avgörandet kan komma ändras som skäl för att ålägga den part som begär förordnandet att ställa säkerhet).
- 6.3.6 Det nu sagda utesluter inte att det i vissa situationer kan finnas sådana starkt vägande intressen som motiverar att en myndighet – trots riskerna – låter ett beslut gälla omedelbart. Vad Evald Hellgren har anfört i fråga om att staten i en sådan situation bör ha ett mycket strängt skadeståndsansvar gör dock att det i det här fallet måste

ankomma på staten att visa att förhållandena har varit sådana att det objektivt sett framstår som försvarligt av beslutsmyndigheterna att omedelbart återkalla typgodkännandet för Sinkabirum L 112.

6.3.7 På samma sätt bör det i det här fallet ankomma på staten att visa att Naturvårdsverkets underlåtenhet att hörsamma Jordbruksverkets anmodan och att överväga en ändring av det befintliga typgodkännandet framstår som försvarlig.

6.3.8 Vid denna bedömning bör särskilt avseende fästas vid vad som kan anses utrett i fråga om de intressen som har stått på spel och den tid som beslutsmyndigheterna har haft till sitt förfogande för att fatta återkallelsebeslutet (se prop. 1989/90:42 s. 15, där det anges att tidsaspekten ska tillmätas betydelse vid oaktsamhetsbedömningen. Jfr även rättsfallet ”Advokatens skadeståndsansvar” NJA 2018 s. 414 p. 22).

6.4 Vid en samlad avvägning anser Evald Hellgren att staten har ådragit sig skadeståndsskyldighet

6.4.1 Evald Hellgren kan konstatera att det i målet är ostridigt att Sinkabirum hade varit typgodkänd och funnits på marknaden i ca fem år innan SVA avgav sin rapport, utan att det under denna tid inkommit några rapporter om att fällans funktion skulle ha gett upphov till några konkreta skadetillbud.

6.4.2 Efter att SVA avgav sin rapport avvaktade Naturvårdsverket i ytterligare två år med att fatta beslut i återkallelsefrågan. Enligt Evald Hellgren talar enbart denna omständighet starkt emot att det har funnits sådana tungt vägande intressen som gör att ett omedelbart återkallande av typgodkännandet – i skadeståndsrättsligt hänseende – framstår som försvarligt.

- 6.4.3 Enligt Evald Hellgren visar tidsutdräkten också att Naturvårdsverket hade mycket lång tid till sitt förfogande för att noggrant värdera utredningen i ärendet samt att överväga mindre ingripande åtgärder än ett beslut om omedelbar återkallelse.
- 6.4.4 Av Naturvårdsverkets beslut – som sedan fastställdes av förvaltningsrätten – framgår det att beslutsmyndigheternas slutsats att Sinkabirum L 112 utsatte infångade vildsvin för onödigt lidande enbart grundade sig på uppgifter ur SVA:s rapport.
- 6.4.5 Det ska här understrykas att staten inte ens har påstått att de under de cirka sju år som Sinkabirum L 112 användes av hundratals lantbrukare och jägare skulle ha inkommit uppgifter till Naturvårdsverket om några skadetillbud eller brister i fällans funktionalitet.
- 6.4.6 Förutom att det i målet är ostridigt att kammarrätten upphävde återkallelsebeslutet därför att domstolen bedömde att det saknades fog för åtgärden är det i målet ostridigt
- att SVA:s rapport inte syftade till att utreda om det fanns skäl för återkallande av typgodkännandet för Evald Hellgrens fälla, utan till utarbeta kriterier som skulle kunna användas vid typgodkännande av nya fällor,
 - att SVA i rapporten gjorde bedömningen att den inte kunde ligga till grund för mer långtgående slutsatser om hur fångstredskapet påverkade infångade djur,
 - att den snittskadepoäng som uppmättes avseende Sinkabirum motsvarade den av ett blåmärke, samt

- att Sinkabirum med marginal skulle ha uppfyllt kraven för typgodkännande enligt de föreskrifter som Naturvårdsverket självt tog fram med anledning av rapporten.

- 6.4.7 Mot denna bakgrund framstår Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens bedömningar att det fanns tvingande säkerhetsskäl för ett omedelbart återkallande av typgodkännandet – om inte uppenbart oriktiga – som i vart fall klart felaktiga.
- 6.4.8 Enligt Evald Hellgren är det därför inte visat att det har förelegat sådana tungt vägande intressen som gör att myndigheternas beslut att omedelbart återkalla typgodkännandet – i skadeståndsrättsligt hänseende – framstår som försvarligt.
- 6.4.9 Mot bakgrund av beslutets ingripande verkningar för Evald Hellgren och den tid som Naturvårdsverket har haft till sitt förfogande för att fatta beslutet kan det inte heller anses försvarligt av myndigheten att underlåta att vidta de utredningsåtgärder som Jordbruksverket föreslog eller att överväga möjligheten att ändra det befintliga typgodkännandet.
- 6.4.10 Sammantaget menar Evald Hellgren att staten i det här fallet inte kan undgå ansvar för de skador som det omedelbart verkställbara återkallelsebeslutet har gett upphov till.
- 6.4.11 Avslutningsvis kan det också konstateras att Evald Hellgren har byggt en stor del av sin näringsverksamhet på ett gynnande förvaltningsbeslut – typgodkännandet – som efter sju års tid felaktigt återkallades med omedelbar verkan. För det fall han inte kan få ersättning för detta felaktiga beslut innebär det att principen om gynnande förvaltningsbesluts orubblighet i praktiken förlorar sin betydelse.

6.4.12 Högsta domstolen ska därför ändra hovrättens dom och tillerkänna Evald Hellgren skadestånd i enlighet med hans yrkande.

7 BEVISUPPGIFT

7.1 Under förutsättning att staten kan vitsorda det begärda skadeståndets storlek åberopas ingen bevisning. För det fall staten inte kan vitsorda skadans storlek åberopar Evald Hellgren följande bevisning till styrkande av skadans storlek.

7.2 Muntlig bevisning

7.2.1 Partsförhör under sanningsförsäkran med *Evald Hellgren*.

7.2.2 Förhöret åberopas till styrkande av

- att Evald Hellgren orsakades skada till följd av Naturvårdsverkets återkallelsebeslut genom att försäljningen och därigenom även resultatet i hans näringsverksamhet sjönk,
- att Evald Hellgrens försäljning av Sinkabirum L 112 och L 119 under åren 2010–2014 motsvarar de uppgifter som anges i tabellen i punkten 4.5.3 i tingsrättens aktbilaga 62, samt
- att Evald Hellgren har försökt att begränsa sin skada.

7.2.3 Vittnesförhör med

7.2.4 Förhöret åberopas till styrkande av

- att Evald Hellgren orsakades skada till följd av Naturvårdsverkets återkallelsebeslut genom att försäljningen och därigenom även resultatet i hans näringsverksamhet sjönk, samt

- att Evald Hellgrens försäljning av Sinkabirum L 112 och L119 under åren 2010–2014 motsvarar de uppgifter som anges i tabellen i punkten 4.5.3 i tingsrättens aktbilaga 62.

7.2.5 Förhören med Evald Hellgren och [REDACTED] kan läggas fram genom uppspelning av ljud- och bildupptagning av förhören i tingsrätten.

7.3 Skriftlig bevisning

7.3.1 Resultatrapporter för Evald Hellgrens näringsverksamhet, daterade mellan den 1 januari 2010 och den 31 december 2014, till styrkande av att Evald Hellgren orsakades skada till följd av Naturvårdsverkets återkallelsebeslut genom att försäljningen och därigenom även resultatet i hans näringsverksamhet sjönk.

7.3.2 Fakturalistor över samtliga försäljningar avseende Sinkabirum L 112 och Sinkabirum L119 år 2010–2014, daterade den 12 december 2018, till styrkande av att Evald Hellgrens försäljning av Sinkabirum I och II under åren 2010–2014 motsvarar de uppgifter som anges i tabellen i punkten 4.5.3. i tingsrättens aktbilaga 62.

Som ovan,

Rikard Samuelsson

Frida Andersson

Erica Wide